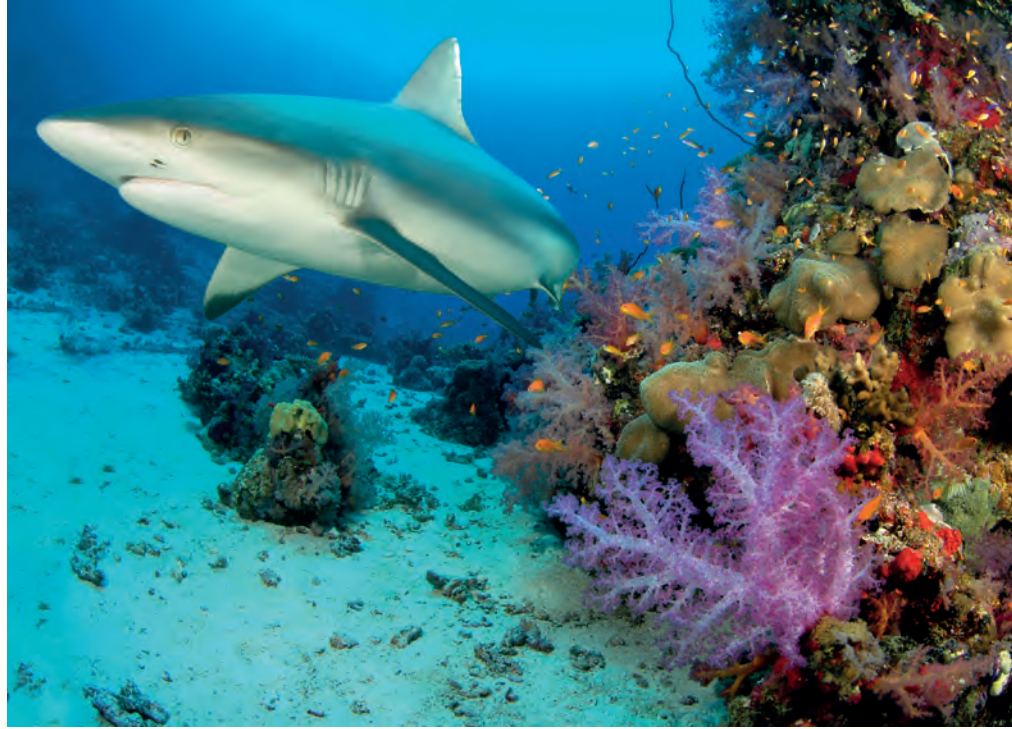

Köpekbalıkları

Bırakın birlikte yüzme fikrinden televizyon ekranında bile görmekten ürktüğümüz köpekbalıkları ile ilgili pek çok şeyi 1975 yılında çekilen ve yönetmenliğini Steven Spielberg'in yaptığı *Jaws* filminden öğrenmiş olabiliriz.

Köpekbalıklarıyla ilgili ekranlardan gördüğümüzden daha fazla detay bu ayki Ayrıntılar'da.

! Bilinen yaklaşık 500 köpekbalığı türü büyüklüğü, şekli, bulunduğu çevre ve beslenme şekli açısından birbirinden farklılık gösterir.

! Köpekbalığı türlerinin bazıları avucunuz içine sığacak büyüklükte olabileceği gibi (fenerli cüce köpekbalığı) bazıları da yaklaşık 15 metre uzunlukta olabilir (beyaz köpekbalığı).

! Deniz dibinde yaşayan ve bir goblin köpekbalığı türü olan *Mitsukurina owstoni* dik burunlular takımı arasında yaşayan en eski tür. Geçmiş 125 milyon yıl öncesine giden bu takımda büyük beyaz köpekbalığı, sapan köpekbalığı, mako köpekbalıkları da yer alıyor.

! İlk köpekbalığı 450-455 milyon yıl önce ortaya çıkmış, fakat köpekbalıklarının esnek kıkırdak iskeletleri pek korunamamış, bu nedenle ilk köpekbalığı türlerine fosil kayıtlarında pek fazla rastlanmıyor.

! Araştırmacılar sadece dişçiklerin bir köpekbalığı türünü sınıflandırmak için yeterli olup olmadığı konusunda anlaşamasa da fosilleşmiş dişçikler (bir zamanlar köpekbalığının derisini kaplayan, diş şeklindeki küçük kabuklar) köpekbalıklarının varlığına dair en eski kanıtlar.

! Bütün köpekbalıklarının çene kemikleri ve solungaç açıklığı vardır ve pek çok balık türünün aksine iskeletleri kemik değil de kıkırdak yapılıdır.

! Kemikli balıklarda dibe batmamalarını sağlayan hava dolu yüzme kesesi bulunurken köpekbalıklarında böyle bir yapı yoktur. Köpekbalıkları batmamak için bu yapı yerine bir çeşit iç yüzdürme aracı gibi işlev gören büyük ve yağlı karaciğerlerini kullanır.

! Çoğu köpekbalığı pek çok balık gibi soğukkanlıdır, fakat beyaz köpekbalığının da aralarında olduğu bazı köpekbalıkları sıcakkanlıdır.

! Vücut iç sıcaklığının suyun sıcaklığından daha ılık olması bu canlılara hız konusunda avantaj sağlıyor: Bu sayede daha hızlı gelişiyor, daha hızlı yüzüyor ve daha etkin avlanıyorlar. Bunlar benzer büyüklükteki soğukkanlı kuzenlerine göre 10 kat daha fazla besine ihtiyaç duyar.

! Bir köpekbalığının çevresinde besin olduğunda çılgına döneceğini düşünebilirsiniz. Aslında bu durumun onlar için daha çok bir ziyafete benzediği söylenebilir. Güney Afrika kıyılarında bir balina cesediyle beslenen büyük beyaz köpekbalıklarının gözlemleyen araştırmacılar birden fazla köpekbalığının yan yana beslendiğini ve rahatlama göstergesi sayılan davranışlar (örneğin karın yukarıda duruş) sergilediklerini belirlledi.

! Büyük beyaz köpekbalığının da dahil olduğu bazı köpekbalığı türleri gözlerini korumak için göz merceklelerini geriye doğru kaydırır. Diğer türler gözlerini niktitant zar denilen üçüncü bir göz kapağı ile korur.

! 2,6 milyon yıl önce soyu tükenen ve boyu 15 metreden daha uzun olan *Carcharocles megalodon* yaşadığı dönemin en büyük köpekbalığıymış.

! 2010'da paleontologlar Panama Sahili'nde boyları 180 cm'den daha uzun yenidoğan yavruların bulunduğu, 10 milyon yıllık bir megalodon yuvası bulduklarını duyurdu.

! Köpekbalıkları da kansere yakalanabiliyor. Bu 1908'de bir mavi köpekbalığında kötü huylu bir tümör tespit edildiğinden beri biliniyor.

! Her ne kadar insanlar köpekbalıklarının kendileri için bir tehdit olarak algılasa da aslında durum bunun tam tersi. Her yıl yüz milyona yakın köpekbalığı balıkçıların sırt yüzgeci toplama işlemine kurban gidiyor. Balıkçılar yakaladıkları köpekbalıklarının sırt yüzgecini kesiyor ve onları yaralı olarak okyanusa atıp ölüme terk ediyorlar. Kesilen yüzgeçler köpekbalığı yüzgeci çorbası yapan restoranlara satılıyor. Bu da her yıl yaklaşık 100 milyon köpekbalığının öldürülmesi anlamına geliyor. Bu uygulama sadece köpekbalıklarının değil köpekbalıklarının sayısının azalmasına bağlı olarak dengesi bozulan tüm besin zincirini de tehdit ediyor.

